

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника

(проректор з науково-педагогічної роботи)

Володимир СРМАЧЕНКО

РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

07 Управління та адміністрування
072 Фінанси, банківська справа та страхування
третій (освітньо-науковий)
Фінанси, банківська справа та страхування

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри
банківської справи і фінансових послуг

Олег КОЛОДІЗІВ

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри банківської справи і фінансових послуг.

Протокол № 19 від 01 вересня 2020 року.

Розробники:

Колодізев О. М., д.е.н., проф., зав. кафедри банківської справи і фінансових послуг;

Смоляк В. А., к.е.н., доц., доцент кафедри банківської справи і фінансових послуг.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Ринок фінансових послуг в умовах формування та розвитку ринкових відносин поряд з використанням новітніх технологій, комунікацій та інформаційного простору є одним із важливих сегментів ринку.

Це особлива сфера взаємовідносин державних і фінансових установ для задоволення фінансових потреб і формування пропозицій з надання фінансових послуг на державному рівні або у світовій інтеграції фінансових ринків країн.

Розвиток ринку фінансових послуг, який виконував би функції розподілу та обороту капіталу від інвестора до виробника, визначав критерії ефективного використання фінансових ресурсів за секторами економіки; розв'язував економічні проблеми на грошовому, валютному, фондовому ринку та ринку позичкового капіталу; забезпечував прогресивний розвиток страхових, лізингових та інших фінансових послуг, є особливо актуальним.

Навчальна дисципліна «Розвиток фінансових послуг» є вибірковою та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців третього (освітнього-наукового) рівня вищої освіти за спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Метою викладання дисципліни є послідовне формування компетентностей у галузі фінансових послуг і виявлення проблем їх розвитку.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

засвоїти найбільш передові концептуальні та методологічні основи науково-дослідницької та професійної діяльності на ринку фінансових послуг і на межі предметних галузей економіки та менеджменту;

розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання з фінансових послуг і професійну практику фінансових установ

ініціювати інноваційні комплексні проекти з повною автономністю під час їх реалізації.

уміти критично аналізувати, оцінювати та синтезувати нові та складні ідеї на ринку фінансових послуг.

Об'єктом вивчення дисципліни є процеси розробки, надання та регулювання фінансових послуг.

Предметом навчальної дисципліни є актуальні наукові проблеми, що впливають на розвиток фінансових послуг.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1А
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Сучасні проблеми розвитку фінансів, банківської справи і страхування	Математичні методи, моделі та інформаційні технології у наукових дослідженнях
Забезпечення фінансової стабільності в умовах глобальних викликів	Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг
Сучасні підходи в управлінні фінансовими ризиками	Міжнародні стандарти розвитку фінансового моніторингу

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентність	Результати навчання
здатність розв'язувати системні проблеми в галузі фінансових послуг	знати концептуальні та методологічні основи ринку фінансових послуг і системного аналізу проблем; володіти навичками критичного аналізу комплексних теоретичних і практичних проблем в галузі фінансових послуг та синтезу нових ідей у їх розв'язанні
здатність розв'язувати системні проблеми з управління розвитком фінансових послуг на рівні фінансової установи	знати концептуальні та методологічні принципи управління фінансовою установою та розвитком її фінансових послуг; практичний інструментарій фінансового менеджменту у фінансових установах; володіти практичними навичками з критичного аналізу значущих системних проблем з управління розвитком фінансових послуг та синтезу нових ідей у їх розв'язанні
здатність розв'язувати соціально значущі системні проблеми з регулювання розвитку фінансових послуг	знати міжнародні принципи, норми та стандарти з регулювання діяльності фінансових посередників на ринку фінансових послуг; практичний інструментарій державного регулювання у галузі фінансових послуг; володіти практичними навичками з критичного аналізу значущих системних проблем з регулювання розвитку фінансових послуг та синтезу нових ідей у їх розв'язанні

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інструменти грошово-кредитного регулювання

Тема 1. Грошово-кредитна політика центрального банку країни та канали її трансмісії

1.1. Сутність грошово-кредитної (монетарної) політики центрального банку та особливості її проведення.

1.2. Напрямки розвитку та інструменти грошово-кредитної (монетарної) політики центрального банку.

1.3. Особливості дії механізмів грошово-кредитної трансмісії за етапами розвитку економіки.

Тема 2. Особливості використання інструментів грошово-кредитного регулювання економіки

2.1. Класифікація інструментів грошово-кредитного регулювання.

2.2. Політика рефінансування центрального банку.

2.3. Особливості адаптації та застосування інструментів грошово-кредитного регулювання в економіці України.

Тема 3. Тенденції функціонування центрального банку країни та застосування його грошово-кредитної (монетарної) політики

3.1. Системна нестабільність у сфері глобальних монетарних та фінансових процесів.

3.2. Особливості звернення монетарної інтеграції у процесі підтримання глобальної стабільності.

3.3. Вплив глобалізації на формування грошово-кредитної політики НБУ та подолання наслідків фінансової кризи.

Змістовий модуль 2. Теоретичні й прагматичні проблеми розвитку страхування

Тема 4. Концептуальні засади забезпечення розвитку страхування

- 4.1. Проблеми регулювання розвитку страхового ринку.
- 4.2. Характеристика основних ризиків діяльності страховика.
- 4.3. Проблеми забезпечення захисту прав споживачів страхових послуг.

Тема 5. Використання підходів до формування інструментів забезпечення розвитку страхування

- 5.1. Загальні підходи до формування інструментів забезпечення розвитку страхування.
- 5.2. Основні поняття для поточного оцінювання страхових зобов'язань, ризикової маржі та необхідного капіталу страховика.
- 5.3. Регулювання достатності капіталу як інструмент забезпечення розвитку страхування.

Тема 6. Діагностичний моніторинг та стрес-тестування у страховій діяльності

- 6.1 Проблеми здійснення діагностичного моніторингу у сфері страхування. Система діагностичного моніторингу фінансової стійкості страхового ринку та страховиків на основі оцінки ризиків. Структура матриці ризиків страховика. Порівняння систем індикаторів стійкості страхових компаній.
- 6.2. Проведення стрес-тестування діяльності страхових компаній для забезпечення їх розвитку.
- 6.3. Групи ризиків страховиків відповідно до класифікації IAIS.

Методи навчання та викладання

Основним методом викладання за дисципліною є пояснювально-ілюстративний метод, що є інструментом вивчення теоретичного матеріалу, усі лекції представлені у вигляді презентацій з використанням Microsoft PowerPoint. Для досягнення компетентностей та результатів навчання також використовуються методи: дискусії (теми 1, 2, 6); демонстрація ілюстративного матеріалу (теми 3-6-), моделювання професійних ситуацій (теми 2, 3, 5), робота в малих групах (теми 1, 2), кейс-стаді (тема 4), різнотипні індивідуальні (теми 2, 3) та групові роботи (теми 3, 6), робота з джерелами статистичної інформації та нормативними актами (тем 1, 3, 5).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні та лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час лекційних, практичних та лабораторних занять, а також опанування самостійної роботи і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу отримати залік – 60 балів).

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Лекції: максимальна кількість балів за опанування кожної теми – 5 (за умови активної участі на парі та якості відповідей під час опитування). Загальна кількість балів за опанування лекційних занять складає 30 балів.

Практичні заняття: максимальна кількість балів під час практичного заняття за кожною темою – 5 (за умови активної участі на парі та якості відповідей під час опитування). Також здобувач отримує до 12 балів за виконаної письмової контрольної роботи під час практичних занять. Загальна кількість балів за опанування практичних занять складає 23 бали.

Лабораторні заняття: максимальна кількість балів під час лабораторного заняття за кожною темою – 5 (за умови активної участі на парі та якості відповідей під час опитування). Також здобувач отримує до 12 балів за виконаної письмової контрольної роботи під час лабораторних занять. Загальна кількість балів за опанування лабораторних занять складає 23 бали.

Самостійна робота передбачає виконання індивідуального завдання, підготовку презентацій та написання есе. Результати самостійної роботи перевіряються і оцінюються під час аудиторного поточного контролю у вигляді опитування. Критеріями за якими здійснюється оцінювання самостійної роботи є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами.

Максимальна кількість балів за опанування кожної теми під час опанування самостійної роботи – 4 (залежно від якості відповідей під час опитування). Загальна кількість балів за опанування самостійної роботи складає 24 бали.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності студента при поточному контролі.

Здобувача слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мах бал	
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 1	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 1	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Індивідуальне завдання за темою 1	Опитування	4	

Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 2	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 2	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Індивідуальне завдання за темою 2	Опитування	4	
Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 3	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 3	Активна робота на парі	1
			Письмова контрольна робота	12
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Індивідуальне завдання за темою 3	Опитування	4	
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 4	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття за темою 4	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Індивідуальне завдання за темою 4	Опитування	4	
Тема 5.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 5	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття за темою 5	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Індивідуальне завдання за темою 5	Опитування	4	
Тема 6.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 6	Активна робота на парі	1
			Опитування	4
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття за темою 6	Активна робота на парі	1
			Письмова контрольна робота	12
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Індивідуальне завдання за темою 6	Опитування	4	

Рекомендована література

Основна

1. Забезпечення умов стабільного функціонування банківського сектору України : монографія / О. М. Колодізев, О. В. Бойко, І. О. Губарева та ін. ; за заг. ред. д. е. н., доц. Колодізева О. М. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 312 с.

2. Пруденційний нагляд у сфері страхування: монографія / Н. М. Внукова, О. В. Корват, Н. С. Опешко. – Х.: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 259 с.

Додаткова

3. Временко Л. В. Пруденційні режими регулювання страхової діяльності: цілі, задачі, інструменти / Л. В. Временко, О. В. Корват // Страхова справа. – 2009. – №1. – С. 60-64.

4. Грошово-кредитні засоби регулювання економіки [Текст] : монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук Л. В. Кривенко ; [Л. В. Кривенко, О. М. Дутченко, М. І. Синюченко та ін.]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 210 с.

5. Козюк В. В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності: Монографія. – Тернопіль: ТНЕУ, “Економічна думка”, 2009. – 728с.

6. Міщенко В. І. Особливості дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики в умовах кризи / В. І. Міщенко, А. В. Сомик, Р. С. Лисенко / Київ : Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2010. – 96 с.

7. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / За ред. В.С. Стельмаха. – Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.

8. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : ТО Ексклюзив, 2014. – 218 с.

9. Розвиток системи управління ризиками ринку фінансових послуг: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. док. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: ТО Ексклюзив, 2014. – 191 с.

10. Управління розвитком ринків фінансових послуг: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: АдВА, 2009. – 196 с.

11. Формування системи довіри та захисту прав споживачів фінансових послуг: монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: АдВА, 2010. – 188 с.

Інформаційні ресурси.

12. Про Національний банк України : Закон України № 679-ХІV від 20.05.1999 р. із змінами та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг із змінами та доп. : Закон України № 2664-ІІІ від 12.07.2001 р. із змінами та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>.

14. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця : навчальна дисципліна «Розвиток фінансових послуг» [Електронний ресурс] / О.М. Колодізев, В. А. Смоляк. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6736>